מערים ומלח גרמא גרמא · וכן רגילין העולם שמערימין (ג) ואוכלין מעט מן התרנגולת ואוכלין הכבד ומיהו ה"ל שמואל היה אומר הייבו דוקא קודם אכילה אבל אחר אכילה לא" :

אמר רחבא אמר ר' יהודה · פי' רש"י יש מפרשים דלהכי קאמר הלי ליעבא משום שהיה מסופק אם שמע שמועה זאת מרבי יהודה הגשיא או מרב יהודה ולא נהירא דרחבא היה בפומבדיתא ולא מלינו שעלה לא"י ועוד מלינו בפסחים . (דף נב:) דדייק וגמר שמעתתא מפומיה דרביה כרחבא דפומבדיתא כו' ואם כן שהיה מסופק ממי שמע שמועה היה לו לומר דאפילו ספיקי דגברי גרים כדאמר בחולין (דף יח:) בשמעתין דמגרמת לכך נראה לי דלכך אמר רבי יהודה משום שהיה רבו מובהק והא דקאמר וגמר שמעתתא מפומיה (ד) קאי אהא דקאמר סברו לפנים מסברו ולא קאמר *אסטוניה דאותו לשון שמע מרבו ולא רצה לשנותו :

מדו דתימא טעמייהו דב"ה דאין בנין וסתירה כו' · דקי"ל אין בנין וסתירה כשהוא מהדק ומפרק כי אם בעושה כלי שהוא חייב משום מכה בפטיש או בנוגה על גבי קרקע כדאמרינן בשבת (דף קב:) הבונה כל שהוא חייב קמ"ל ותימה הא קיימא לן אין בנין וסתירה בכלים י"ל מ"מ אסור (ה) שמא יתקע :

אמר רבי יהודה אמר שמואל מולח אדם כמה תחיכות כאחת אע"פ שאינו צריך אלא לתחיכה אחת. רב אדא בר אהבה מערים ומלח ליה גרמא גרמא בגון דסלח האי תחיכה ואיסלק ואמר לא בעינא האי אחריתי בעינא : ירושלמי מערים ומלח הכא עד דמלח כולה . כלומר היה מסלח ע"ג העור טעם טעם. וישאל מאי תריסין אמר עולא תריסי חגויות . והני מילי חגויות אבל בתים לא. נ' דברים התירו סופן משום תחלתן ואלו הן תריסי חגויות משום להוציא תבלין וסיני מאכל התירו לו . ואם תאמר לו אסור לסגור בהן כי יש בנין בכלים מתחלה לא יפתח . וכן עור לפני הדריסה . אם לא תתיר לו להניחו במקומו שטוח לא ישחוט תחלה . וכן החורת רפיה במקדש כמפורש בסוף עירובין ורב יהודה אמר אף עם הארץ הפותח חביתו בדל והמתחיל עיסתו ברגל יגמור לאחר הרגל כו' והודה. ואע"ג דקיי"ל מנע ע"ה בחזקת טומאה הוא הכא אם לא תטהר לו לא אתי למיעבד לכתחלה ושקילנן וטרינן בענין תריסי חגויות ואסקה אביי בשיש לה ציר מן הצד דברי הכל אסור. כדתנן מחזירין ציר התחתון במקדש אבל לא במדינה . בשאין לה ציר כל עיקר דברי הכל מותר. כי פליגי בשיש לה ציר באמצע

[וע"ע תוספות לקמן יח: ד"ה ונלבד]

פו א מיי' פ"ח מהלכות יו"ט הלי' יוד סמג לאוין שה טוש"ע א"ח סי' תק סעיף ה :

פז ב מיי' שם פ"ד הלי' יב סמג שם טוש"ע א"ח סי' תקיט סעיף ה :

פח ג מיי' פ"ג שם הלכה ד :

פט ד מיי' שם פ"ד הלכה יב טוש"ע שם :

צ ה מיי' פכ"ח מהלכות שבת הלכה כו סמג לאוין שה טוש"ע א"ח סי' שכח סעיף כה :

צא ו מיי' פי"ח מהל' מטמאי משכב ומושב הלכה י :

נוסח אחר דברים שהתירו סופן מטעם תחלתן

כ"ה אמצעתא

מהגה אולא ראמר אמרו ה"ל בגמראות אלא כל דבר שטעם בתחלתו

צב ז מיי' פ"ד מהלכות יו"ט הל' יב טוש"ע א"ח סי' תקיט סעיף ה :

הגהות

רבינו הננאל

אמר רב יהודה אמר שמואל מולח אדם כמה חתיכות כאחת אע"פ שאינו צריך אלא לחתיכה אחת. רב אדא בר אהבה מערים ומלח ליה גרמא גרמא בגון דסלח האי חתיכה ואיסלק ואמר לא בעינא האי אחריתי בעינא : ירושלמי מערים ומלח הכא עד דמלח כולה כלומר היה מסלח ע"ג העור טעם טעם. וישאל מאי תריסין אמר עולא תריסי חגויות . והני מילי חגויות אבל בתים לא. נ' דברים התירו סופן משום תחלתן ואלו הן תריסי חגויות משום להוציא תבלין וסיני מאכל התירו לו . ואם תאמר לו אסור לסגור בהן כי יש בנין בכלים מתחלה לא יפתח . וכן עור לפני הדריסה . אם לא תתיר לו להניחו במקומו שטוח לא ישחוט תחלה . וכן החורת רפיה במקדש כמפורש בסוף עירובין ורב יהודה אמר אף עם הארץ הפותח חביתו בדל והמתחיל עיסתו ברגל יגמור לאחר הרגל כו' והודה. ואע"ג דקיי"ל מנע ע"ה בחזקת טומאה הוא הכא אם לא תטהר לו לא אתי למיעבד לכתחלה ושקילנן וטרינן בענין תריסי חגויות ואסקה אביי בשיש לה ציר מן הצד דברי הכל אסור. כדתנן מחזירין ציר התחתון במקדש אבל לא במדינה . בשאין לה ציר כל עיקר דברי הכל מותר. כי פליגי בשיש לה ציר באמצע

נוסח אחר דין הגדה תרי"ס / תלו' אמ"ש בג' ז' לא

מהגה "באמ' דברים אמורים"

הכם לא מוכחא מלתא · שהרא שמיחתו לעורך עבוד דמימר אמר "האי דשרו ליה רבנן לתתו לפני הדריסה מפני עורך יום טוב התירו אתך שמיחתו עורך" מ"מ דחזי למזגא עליה" אבל הכא נבי חלבים כי שרית לשומטן מוכחא מלתא שלתקון החלבים התירתו ואתי נמי למעלחינהו ומליחה מאבות מלאכות היא בדבר שיש בו עבוד דתנן (שבת דף עג:) והמולחו והמעבדו : **בבא אחת.** דחד טרחא לכלהו : **מעריס** · לאחר שמלח זו לאכלה היום אומר "חברתה ערבה עלי לאכלה היום" וחוזר ומולחה. **חגויות** · כמו תגיות הן ועומדות בשוק ונתנן מחוברין לקרקע: **תריסין** · דלתות פתחיהן : **הפירו סופן** · שאינו עורך יום טוב : **משום תחלתן** · שהוא עורך יום טוב ואי לא שרית סופן לא עביד תחלתן : **עור לפני הדורסן** · הוחרה שמיחתן משום שחיטתן : **תריסי חגויות** · הוחרה חזרתן משום סלוקן:(ה) **והחזרת רשיה** · בשבת פרק כלל גדול (דף עה:) אמרו הממרח רטיה בשבת חייב משום ממחק : **בפקדש** · לכהן שלקה בידו ונריך לעבוד עבודה וליטול רטיה מעל ידו שלא תהא חליצה בין ידו לעבודה מחזיר הרטיה לאחר עבודה דאי לא שרית ליה להחזירה לא שקיל ליה מעיקרא : **ורחבא אמר רבי יהודה** · ספק משמיה דרבי יהודה נשיאה ספק משמיה דרב יהודה ואני אומר לא ראה רחבא את רבי יהודה נשיאה דהא מפומבדיתא הוה ולא מלינו שמלה לא" ועוד כי אמרי' בעלמא "דדייק וגמר שמעתתא מפומיה דרביה כרחבא דפומבדיתא הוה לן למימר דאפילו ספיקי דגברי גרים כדאמרינן בדרב יהודה בהכל מוחתין (חולין יח:) **ארבא בעיי** משום לרבו מובהק היה ולא היה לומר מרב אחר הוה קרי ליה רבי דלא נספקיה בדרב יהודה אחרינא : **אף הפותח אם חביתו** · חבר כשהתחיל למכור ייבו לו ככרו לעולי רגלים ברגל וממשמשי בה יד הכל וטומאת עם הארץ ברגל-מהורה כל ימות הרגל ובמה שנשאר לאחר הרגל נחלקו רבי יהודה וחכמים בפרק חומר בקדש (תגיגה דף כו·) רבי יהודה אומר יגמור וימכרנה לחברים ולכל אדם ויזהר שלא יגע עם הארץ עוד, וחכמים אומרים לא יגמור ולא ימכרנה עוד משום דנטמאת ברגל במגע עם הארץ ונהי דכל ימות הרגל לא לאחר הרגל חלה למפרע ואשמעינן רבחא דרבי יהודה לא אמר יגמור אלא משום תחילתן דאי לא שרית ליה לא פתח ליה מעיקרא : **תגיגה** · במתניתין וכית הלל מחירין ומעולא מאי נפקא לן : **ולפילו מעי"ע** · שהוקשה מבעוד יום : **דערב יום טוב לא** · דליכא למיגזר משום תחילתן דאי נמי לא שרית ליה ליבו נמנע מלשחוטו מעי"מ (ג) דהא יכול(לשלחו) מבעוד יום : **תגיגה** · במתניתין : וב"ה מחירין אף להחזיר גרסינן : **דאין בנין בכלים** · אין איסור בנין וסתירה בכלים אלא בבתים דנחייב בבנין כל דהו, והעושה כלי או גומרו ב"ש או בשבת משום מכה בפטיש הוא דמחייב שהוא חיוב לכל גמר מלאכה או אם הוא דבר שהוא מחליקו חייב משום ממחק ואם צריך קלוט חייב משום מחתך וכן אורג או מסך או תופר אבל בנין וסתירה לא שייך בהו לאחיובי בסלוק וחזרה דהא דתנן (שבת דף קב:) "הבונה כל שהוא בבתים תנן והלכך בית הלל אפילו בתיבות הבית שרו לסלק דלתותיהן ולהחזיר ואע"ג דלתן בנין וסתירה בכלים, קאמרי ליה ב"ה מדרבנן אי לאו משום תחלתן דחגויות שהן לרבי תריסי הבית אבל לא לא אבל לא במדינה : **מהו דתימא טעמא** · דהתירא משום דלא גזרו על השבות שבמקדש ולקשור רטיה וכן כל דבר רפואה שאין מלאכה אלא שבות הוא שגזרו חכמים בכל רפואות גזירה משום שחיקה סמנין : **תגיגה** · בתגיגה : **כעהרה שויה רבנן** · דאסמכוה אקרא כאיש אחד חברים (שופטים כ) וטעמא דרבי יהודה משום דלא הדרה חיילא, ואע"ג דלא התחיל על גב הרגל למוכרה ואירע שנגע בה עם הארץ ברגל קאמר נמי רבי יהודה דאין מגעו מטמאה ואפי' לאחר הרגל קמ"ל דחבחא דמשום תחלתן הוא : **כפלוגתא לא קא מיירי** · והא פליגי רבנן עלה : **מהניתין** · דקתני בסלוק נמי פליגי אלו כי האי תנא : **בשיש להן ציר** · יהוא נשני דאשין דדומות לבנין : **והתניא** · בשאין להן ציר הוא דשרי ב"ה אבל בשיש ט' : **אמר אביי** · דכולי עלמא תרוייהו הכי תנאי דבריתא דפרשי לן פלוגתא דב"ש וב"ה : **דברי הכל אסור** · ובשאין להן ציר כל עיקר דברי הכל ב"ש וב"ה: **בשיש להן ציר באמצע** · כעין פליטי"ל והוחבין אותו בחור שבאמצע דופן פתח התיבה:

מר

[לעיל יוד.]

הגהות הב"ח

(א) ר"ש ד"ה (יח: ד"ה ומ"ל) משום ממחק במקדש) הא"מ וכ"כ ס"ת ותוספות רביה בשבת במקדש לכהן כו' : (ב) ד"ה דערב יום טוב וכו' והא מעבדא מעבדא מעבד